

Hanna Mattila

ABSTRÁKTA

Luondu ja olmmoš Áillohačča divttain

Dála Sámi dáiddáriid dáiddalaš olggosbuktimis leat ekologalaš temát, ”ruoná” árvomáilbmi ja ekopolitihkka eanet ja eanet oidnosis. Luonddu nuoskkideapmi ja earenomážit ruvkefitnodagaid doaimmat árktalaš guovllus leat dagahan dan, ahte dála Sámi dáiddárat ja girječállit leat eanet ja eanet didolaččat ekologalaš problemain. (Eko)politihkalaš ja servodatlaš oassálastin leage šaddan oassin dáiddalaš olggosbuktimis. Seammás go dáiddárat bealuštit Sámiid vuoigatvuodaid, sii figget váikkuhit maid ekologalaš áššiide. Diet jurddašanvuohki ja dáidaga giella, mii deattuha analogiija luonddu ja eamiálbmogiid kultuvrra buresbirgejumi gaskkas lei mihtilmas jo Áillohačča (1943–2001) lyriikka poetihkkii. Dán sáhkavuorus suokkardange, mo ekologalaš gažaldagat tematiserejuvvojit Áillohačča divttain, mat guorahallet luonddu ja olmmošvuoda gaskavuodaid. Čuolbma lea áigeuovdil danne go luonddugovat ja -veardádušat, mat leat mihtilmasat Áillohažžii, geardduhuvvojit maid dála sámi girjjálašvuodas ja eará dáiddalaš olggosbuktimis.

Sáhkavuorus ovdanbuvttán iežan doavttirgrádaprošeavtta, mii gieđahallá luonddu ja olbmo gaskavuodaid Áillohačča divttain postkolonialisttalaš-ekokritihkalaš perspektiivvas. Teorehtalaččat lahkanan fáttá kritihkalaš dulkonrámmas, mii ovttastahtá postkolonialisttalaš teoriija, ekokritihka ja eamiálbmogiid dutkama. Sáhkavuorus čájehan diktaovdamearkkaid bokte ekologalaš ja kolonialismakritihkalaš temáid oktiigullelašvuoda sierra beliid.